PROGRAM NAUCZANIA

PIERWSZEJ POMOCY PRZEDMEDYCZNEJ

uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

w klasach I-III szkoły podstawowej

(ogólnodostępnej, integracyjnej, specjalnej).

Program opracowany przez zespół w składzie:

mgr Mikołaj Kowalewski- pedagog specjalny, ratownik medyczny, ratownik wodny, instruktor ratownictwa i pierwszej pomocy, instruktor Polskiego Czerwonego Krzyża, wykładowca Akademii Pedagogiki Specjalnej i Uniwersytetu Warszawskiego, terapeuta.

dr Agnieszka Olechowska - – doktor nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki, nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej, pedagog specjalny-logopeda, pracownik naukowo-dydaktyczny Akademii Pedagogiki Specjalnej;

w ramach projektu:

„Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów ”

realizowanego przez

Akademię Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie

finansowanego ze środków ze środków Unii Europejskiej

w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

(1) Program operacyjny : Kapitał Ludzki

(2) Priorytet : III. Wysoka jakość systemu oświaty

(3) Działanie: 3.3. Poprawa jakości kształcenia

(4) Poddziałanie : 3.3.4. Modernizacja treści i metod kształcenia - projekty konkursowe

(5) Nazwa projektu : Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi

potrzebami edukacyjnymi - opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

(6) Nr umowy / decyzji : POKL.03.03.04-00-046/09-00

(7) Kierownik projektu: dr Radosław Piotrowicz

Warszawa 2010

Spis treści

WSTĘP **4**

ADRESACI **6**

GENEZA PROGRAMU **6**

PODSTAWY TEORETYCZNE **7**

KONCEPCJA PROGRAMU: **8**

CELE OGÓLNE PROGRAMU: **9**

TREŚCI ZAJĘĆ-OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA **10**

RAMOWY POGRAM NAUCZANIA PIERWSZEJ POMOCY PRZEDMEDYCZNEJ UCZNIÓW KLAS I-III SZKOŁY PODSTAWOWEJ **13**

OSIĄGNIĘCIA UCZNIA **23**

PROCEDURY OSIĄGANIA CELU **33**

OCENIANIE OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW: **34**

WARUNKI WDROŻENIA PROGRAMU: **35**

WSTĘP

Każdy człowiek spotyka się w życiu z sytuacjami, w których udziela drugiej osobie pierwszej pomocy gdy pomaga opatrzyć skaleczony palec lub poleca polać wodą oparzone miejsce. To jest już przecież udzielanie pierwszej pomocy.

Pierwsza pomoc bywa także potrzebna w trudniejszych sytuacjach, gdy dzieje się coś znacznie poważniejszego. Jest ona wtedy jeszcze ważniejsza. Na szczęście takie sytuacje zdarzają się rzadko. Aby jednak być gotowym przyjść wtedy z pomocą należy umieć jej udzielić.

Sytuacje takie dotyczą również dzieci. Wielokrotnie dzieci ratowały życie i zdrowie, pomagając osobom w nagłym stanie zagrożenia życia, udzielając im pierwszej pomocy lub wzywając pomoc.

Adresatami *Programu Nauczania Pierwszej Pomocy Przedmedycznej* są uczniowie klas I-III (w tym uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi) szkoły podstawowej ogólnodostępnej, integracyjnej oraz specjalnej. W programie ujęto podstawy pierwszej pomocy, zgodne z wytycznymi Europejskiej Rady Resuscytacji, przystosowane dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Pojęcia *specjalne potrzeby edukacyjne* po raz pierwszy użyto w opublikowanym w 1978 roku brytyjskim dokumencie rządowym zwanym *Raportem Warnock* (od nazwiska Helen Mary Warnock, przewodniczącej Komisji ds. Edukacji Niepełnosprawnych Dzieci i Młodzieży). W dokumencie tym zwracano uwagę na konieczność wprowadzenia zmian w zakresie edukacji dzieci, które z powodu niepełnosprawności lub innych poważnych przyczyn dotychczas podlegały kształceniu wyłącznie w placówkach specjalnych. W raporcie postulowano wprowadzenie takich zmian do systemu oświaty, które umożliwią jak najszersze włączenie osób o specjalnych potrzebach w życie społeczne[1].

W dokumencie przygotowanym przez Ministerstwo Edukacji Narodowej pt. *Reforma Systemu Kształcenia Uczniów ze Specjalnymi Potrzebami Edukacyjnymi(1998)* terminem *specjalne potrzeby edukacyjne* określa się „potrzeby osób (dzieci i młodzieży) doświadczających trudności w uczeniu się, wynikające z ich niepełnosprawności lub innych przyczyn".

[1] The Warnock Report (1978), Special Educational Needs, Report of the Committee of Enquiry into the education of handicapped children and young pe ople, London: Her Majesty's Stationery Office 1978, s. 7

Poniższy program pozwoli przygotować na takie sytuacje dzieci, również te ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, wykluczane dotąd z tego typu szkoleń. Pozwoli również poczuć się im potrzebnymi, doda wiary w siebie a przy okazji pozwoli rozwinąć w nich postawy prospołeczne, empatyczne oraz obywatelskie.

Dzięki dostosowaniu treści i metod nauczania-uczenia się pierwszej pomocy przedmedycznej do potrzeb i możliwości dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi przygotowany Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – klasy I-III jest z tego względu programem innowacyjnym i pierwszym takim programem w Polsce.

Chociaż przygotowany program dotyczy zagadnień dla dzieci trudnych, a często także nieprzyjemnych w czasie prowadzenia zajęć z dziećmi z zakresu pierwszej pomocy zawsze należy pamiętać o spokoju i w pewnym zakresie zabawowym charakterze tego programu – nie należy straszyć dzieci kataklizmami, nieszczęściami, podkreślając ich sporadyczny charakter. Program ma przede wszystkim zawierać cechy zabawy w Młodszego Ratownika Szkolnego – dzielnego bohatera, który chętnie pomaga, jest odważny i daje sobie sam radę w różnych trudnych i nieprzyjemnych okolicznościach.

Przeprowadzenie cyklu 15 godzin zajęć edukacyjnych z dziećmi kończy się uzyskaniem tytułu Młodszego Ratownika Szkolnego (klasy I-III). Ufamy, że posiadanie kształconych umiejętności będzie również podnosiło prestiż dzieci w środowiskach lokalnych, rówieśniczych i stanowić będzie motywację dla nich samych do dalszej aktywności i być może dalszego rozwijania nabytych umiejętności w kolejnych zajęciach według dalszych programów nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi przewidzianych dla klas IV-VI, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych.

Któż nas w dzieciństwie nie chciał być strażakiem, ratownikiem czy kosmonautą – słowem BOHATEREM…

Nasz program daje taką możliwość także dzieciom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, wszystkim dzieciom…

ADRESACI

Adresatami programu są uczniowie klas I-III szkół podstawowych integracyjnych (zarówno uczniowie bez specjalnych potrzeb edukacyjnych jak i ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi) oraz szkół specjalnych (uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi).

Zajęcia z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej dla uczniów klas I-III szkół podstawowych integracyjnych i specjalnych obejmują 15 godzin dydaktycznych (45-minutowych) i realizowane są w formie zajęć pozalekcyjnych.

GENEZA PROGRAMU

Zdrowie, zrozumienie i poczucie odpowiedzialności są priorytetowymi wartościami w edukacji na świecie (Delors 1998). Także w polskiej edukacji „upowszechnianie wśród dzieci i młodzieży wiedzy o bezpieczeństwie oraz kształtowanie właściwych postaw wobec zagrożeń i sytuacji nadzwyczajnych" należy do szczególnych zadań systemu oświaty[2].

Wdrażanie dzieci od najwcześniejszych lat nauki w szkole do dbania o bezpieczeństwo własne i innych osób oraz poszerzanie zakresu rozumienia i adekwatnego reagowania w sytuacjach trudnych ma głębokie uzasadnienie.

Wprowadzenie do edukacji wczesnoszkolnej treści dotyczących radzenia sobie przez dzieci w sytuacjach trudnych, w tym udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, odpowiada zadaniom szkoły wymienionym w Podstawie Programowej Kształcenia Ogólnego dla Szkół Podstawowych (I Etap Edukacyjny: Klasy I-III), zwłaszcza w zakresie zapewnienia dziecku „rozwijania samodzielności oraz odpowiedzialności za siebie i najbliższe otoczenie".

[2] Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty, Rozdział 1, Art.1, pkt 16

PODSTAWY TEORETYCZNE

Przygotowany przez nas *Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – klasy I-III* nawiązuje przede wszystkim do psychologii poznawczej. Zakładamy bowiem, że, choć w różnym zakresie, dzieci ze specjalnymi potrzebami w wieku wczesnoszkolnym mogą samodzielnie i celowo działać, sprawując kontrolę nad swoimi działaniami, zarówno podczas planowania bezpiecznych i prozdrowotnych zachowań, jak i działań podejmowanych w celu udzielenia pierwszej pomocy przedmedycznej.

Zgodnie z koncepcją poznawczą kształcenie dzieci i ich działania jest możliwe dzięki systematycznemu wychowaniu, oddziaływaniu poprzez specjalnie opracowane programy nauczania i wychowania, do których zaliczamy także ten opracowany przez nas.

Uważamy, iż poprzez opracowany przez nas program możliwe jest kształtowanie u dzieci: osobowości, sfery emocjonalnej i zdolności do działania w niektórych sytuacjach zagrażających zdrowiu lub życiu ich samych i/lub osób w ich otoczeniu.

Pod pojęciem **pierwsza pomoc** – rozumiemy zespół czynności podejmowanych w celu ratowania osoby w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego wykonywanych przez osobę znajdującą się w miejscu zdarzenia, w tym również z wykorzystaniem udostępnionych do powszechnego obrotu wyrobów medycznych oraz produktów leczniczych[3].

W programie ujęto podstawy pierwszej pomocy, zgodne z wytycznymi Europejskiej Rady Resuscytacji, w formie przystosowanej dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Osobami mogącymi wprowadzać *Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów klas ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – klasy I-III* mogą być nauczyciele, którzy są przygotowani do prowadzenia zajęć edukacyjnych w zakresie udzielania pierwszej pomocy zgodnie z wymaganiami zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 sierpnia 2009r. i legitymują się *Zaświadczeniem o ukończeniu szkolenia do prowadzenia zajęć edukacyjnych w zakresie udzielania pierwszej pomocy*, stanowiącym załącznik do wymienionego rozporządzenia.

[3] Ustawa z dnia 8 września 2006r. o państwowym ratownictwie medycznym (Dz.U. z 2006r. Nr 191; poz. 1410 z późn. zm.), art.3 ust 7

KONCEPCJA PROGRAMU:

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – klasy I-III jest pierwszym z grupy programów nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi potrzebami począwszy od klasy I szkoły podstawowej, poprzez gimnazjum, a skończywszy na szkole ponadgimnazjalnej. Treści zawarte w całej grupie programów zostały umieszczone w układzie liniowym (przeważającym w poszczególnych programach) ale w taki sposób aby umożliwiały spiralny układ treści w przypadku, gdy treści z I etapu edukacyjnego będą powtarzane i rozszerzane na II etapie edukacyjnym i później. Oznacza to, że treści z programu realizowanego na wcześniejszym etapie edukacyjnym mogą być powtórzone i rozszerzone na wyższym etapie edukacyjnym przy jednocześnie zachowanej odrębności poszczególnych programów wchodzących w skład całej grupy.

Prezentowany program jest programem zróżnicowanym. Różnice w zakresie treści programowych wynikają z potrzeby dostosowania wymagań do przeciętnego poziomu możliwości dzieci w różnym wieku i na różnych poziomach rozwoju.

Wszystkie treści są zatem prezentowane w podziale na część przeznaczoną do realizacji z uczniami ze **S**pecjalnymi **P**otrzebami **E**dukacyjnymi (**SPE**) oraz część przeznaczoną dla uczniów bez specjalnych potrzeb edukacyjnych: młodszych (**Klasa I, II**) i starszych (**Klasa III**)

Poniższy program przedstawiamy w celach kształcenia „rosnąco" czyli od najprostszych tematów dla uczniów SPE (treści I°), poprzez uczniów **Klas I, II** (treści II°) bez specjalnych potrzeb edukacyjnych, aż do zaawansowanych technik ratowniczych, dostosowanych do wieku uczniów **Klas III** (treści III°), jako suma umiejętności zawartych w celach dla klas SPE i Klas I, II i nowych, właściwych Klasie III (np. treści kształcenia dla klasy III należy rozumieć jako: zakres treści dla uczniów SPE + treści dla Klasy I, II + nowe treści dla Klasy III).

Ponieważ program może zostać zrealizowany zarówno w I, II, jak i w III klasie szkoły podstawowej, to nauczyciel decyduje, który wariant treści odpowiada poziomowi edukacyjnemu, na którym znajdują się uczniowie, z którymi będzie prowadził zajęcia z zakresu pierwszej pomocy.

Ze względu na dostosowanie treści do potrzeb i możliwości dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi *Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – klasy I-III* jest programem innowacyjnym.

CELE OGÓLNE PROGRAMU:

Cele ogólne programu sformułowane są w oparciu o hierarchiczną taksonomię celów z dziedziny poznawczej, praktycznej, emocjonalnej i światopoglądowej.

Do celów **ogólnych** programu należą:

w zakresie wiadomości:

- znajomość zasad i sposobów dbania o bezpieczeństwo własne i innych
- znajomości zasad niesienia pierwszej pomocy w sytuacjach zagrożenia zdrowia lub życia

w zakresie umiejętności:

- rozpoznawanie sytuacji zagrażających zdrowiu lub życiu
- umiejętność adekwatnego reagowania w sytuacjach trudnych zwłaszcza niesienia pierwszej pomocy w stanach zagrażających zdrowiu lub życiu

w zakresie postaw:

- ukształtowanie postawy świadomego, uważnego i aktywnego inicjatora i uczestnika działań z zakresu niesienia pierwszej pomocy przedmedycznej,
- przestrzeganie uporządkowanego zbioru zasad postępowania w czasie niesienia pierwszej pomocy
- kształtowanie postawy dbałości o zdrowie i bezpieczeństwo własne i innych, i odpowiedniego reagowania w sytuacjach zagrażających zdrowiu lub życiu.

Do celów **szczegółowych** w obszarze **wychowawczym** należą:

- kształtowanie świadomości zagrożeń i niebezpieczeństw mogących powodować potrzebę niesienia pierwszej pomocy
- budzenie wrażliwości na ból i nieszczęście innego człowieka
- kształtowanie postawy niesienia pomocy osobom poszkodowanym
- stymulowanie rozwoju samodzielności dziecka w trudnych sytuacjach
- kształtowanie odporności emocjonalnej na sytuacje trudne, związane z ochroną lub ratowaniem zdrowia i życia

Szczegółowe cele **kształcące** (w zakresie wiadomości i umiejętności) przedstawiono w tabeli zawierającej ramowy rozkład materiału nauczania (Tabela 1), przy opisie materiału nauczania z danego zakresu treści nauczania

TREŚCI ZAJĘĆ-OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA

W odniesieniu do treści nauczania zawartych w *Podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych*, działania podejmowane w toku realizacji wyżej wyszczególnionych celów ogólnych mieszczą się w następujących zakresach:

- klasa I szkoły podstawowej:

1) edukacji społecznej: „wie, że warto być odważnym, mądrym i pomagać potrzebującym […], wie, gdzie można bezpiecznie organizować zabawy, a gdzie nie można i dlaczego […], wie czym zajmuje się np. policjant, strażak, lekarz, weterynarz; wie, jak można się do nich zwrócić o pomoc",

2) edukacji przyrodniczej: „zna zagrożenia ze strony zwierząt (niebezpieczne i chore zwierzęta) i roślin (np. trujące owoce, liście, grzyby) i wie, jak zachować się w sytuacji zagrożenia",

3) zajęć technicznych, w zakresie dbałości o bezpieczeństwo własne i innych: „zna zagrożenia wynikające z niewłaściwego używania narzędzi i urządzeń technicznych", „ wie jak trzeba zachować się w sytuacji wypadku, np. umie powiadomić dorosłych, zna telefony alarmowe",

4) wychowania fizycznego: „wie, że choroby są zagrożeniem dla zdrowia i że można im zapobiegać poprzez szczepienia ochronne, właściwe odżywianie się, aktywność fizyczną, przestrzeganie higieny, właściwie zachowuje się w sytuacji choroby"

4) etyki: „niesie pomoc potrzebującym";

- klasa III szkoły podstawowej:

1) edukacji społecznej: „niesie pomoc potrzebującym […], zna zagrożenia ze strony ludzi; potrafi powiadomić dorosłych o wypadku, zagrożeniu, niebezpieczeństwie; zna numery telefonów: pogotowia ratunkowego, straży pożarnej, policji oraz ogólnopolski numer alarmowy 112",

2) edukacji przyrodniczej: „nazywa części ciała i organy wewnętrzne zwierząt i ludzi (np. serce, płuca, żołądek) […] dba o zdrowie i bezpieczeństwo swoje i innych (w miarę swoich możliwości); orientuje się w zagrożeniach ze strony roślin i zwierząt, a także w

zagrożeniach typu burza, huragan, śnieżyca, lawina, powódź itp.; wie, jak trzeba zachować się w takich sytuacjach,

3) zajęć technicznych, w zakresie dbałości o bezpieczeństwo własne i innych: „właściwie używa narzędzi i urządzeń technicznych", „wie jak trzeba zachować się w sytuacji wypadku",

4) wychowania fizycznego i edukacji zdrowotnej: „wie, że nie może samodzielnie zażywać lekarstw i stosować środków chemicznych niezgodnie z przeznaczeniem […], potrafi wybrać bezpieczne miejsce do zabaw i gier ruchowych; wie do kogo zwrócić się o pomoc w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia" [4].

Treści nauczania w *Programie nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – kl. I-III* obejmują następujące zakresy tematyczne:

1. Będę Młodszym Ratownikiem Szkolnym

Pierwsza pomoc – wyjaśnienie podstawowych pojęć, wyjaśnienie celu zajęć, zasad aplikowania na stopień Młodszego Ratownika Szkolnego. Podstawowe wiadomości na temat ważniejszych części ciała człowieka.

2. Jestem bezpieczny – mogę pomagać

Podstawowe wiadomości dotyczące rozpoznawania zagrożeń w miejscu wypadku lub pożaru. Zasady zachowania się w czasie pożaru w domu lub w szkole.

3. Wzywam pomoc

Możliwe sposoby wzywania pomocy – proszenie osób przechodzących ulicą, korzystanie z telefonu stacjonarnego i komórkowego. Numery alarmowe.

4. Torebeczka – apteczka

Zawartość apteczki, nazwy poszczególnych rzeczy w apteczce. Sposoby posługiwania się zawartością apteczki.

5. Nos – pierwsza pomoc

Pomoc podczas krwotoku z nosa. Sposób siedzenia osoby poszkodowanej, wezwanie pomocy.

[4] Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, Załącznik Nr 2 Podstawa Programowa Kształcenia Ogólnego dla Szkół Podstawowych, s. 5-18

6. Olaboga! – Palec, noga! – skaleczenie, zranienie

Małe skaleczenie i duży krwotok – zasady postępowania, opatrzenie, ułożenie poszkodowanego.

7. Olaboga! – Palec, noga! – zwichnięcie, złamanie

Rozpoznanie zwichnięcia i złamania. Zasady unieruchamiania kończyny.

8. Prąd i piorun

Zasady bezpiecznego zachowania się w czasie burzy i w kontakcie z osobą porażoną prądem.

9. Oj jak szczypie! - oparzenie, odmrożenie

Pierwsza pomoc w oparzeniach i odmrożeniach. Podstawowe zasady schładzania oparzeń i ogrzewania odmrożeń.

10. Uuuch! Boli brzuch! – zatrucia

Substancje, którymi można się zatruć. Udzielenie pomocy osobie, która zatruła się środkami chemicznymi, substancjami niewiadomego pochodzenia, lekami, alkoholem.

11. Gdy ukąsi, gdy ugryzie

Zasady bezpiecznego zachowania się w obecności obcego psa i w czasie ataku psa. Ochrona przed ukąszeniami i działania podejmowane po ukąszeniu, ugryzieniu.

12. Pomoc poszkodowanemu – przytomność, oddychanie.

Rozpoznanie stanu nieprzytomności, umiejętność skontrolowania oddechu, bezpieczne ułożenie poszkodowanego.

13. Pomoc poszkodowanemu – resuscytacja, zadławienie

Rozpoznanie zadławienia, możliwe sposoby przyjścia z pomocą. Resuscytacja krążeniowo-oddechowa.

14. Już jestem Młodszym Ratownikiem Szkolnym

Egzamin praktyczny. Wykorzystanie nabytej wiedzy i umiejętności w upozorowanych sytuacjach zagrażających życiu lub zdrowiu.

RAMOWY POGRAM NAUCZANIA PIERWSZEJ POMOCY PRZEDMEDYCZNEJ UCZNIÓW KLAS I-III SZKOŁY PODSTAWOWEJ

Tabela 1: Szczegółowe cechy *Programu nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – klasy I-III*

Lp.	Zakres treści kształcenia	Cele kształcenia		Metody (wg W. Okonia)	Formy (wg W.Okonia)	Środki dydaktyczne (wg R. Więckowskiego)	Czas realizacji
		Uczeń wie	Uczeń potrafi				
1.	**Będę Młodszym Ratownikiem Szkolnym** Wstęp, co to jest pierwsza pomoc i dlaczego się jej uczymy. Budowa anatomiczna człowieka w uproszczeniu	Klasa I, II, III, SPE -co to jest program Młodszego Ratownika Szkolnego i jak będziemy się bawić -co to jest pierwsza pomoc i po co się będziemy uczyć udzielania pomocy Klasa III -gdzie są i jak się nazywają poszczególne elementy ciała (ręka, noga), -co to jest serduszko, czemu oddychamy	Klasa I,II, III, SPE -opowiedzieć, co to jest pierwsza pomoc -zachęcić innych do nauki pierwszej pomocy -nazwać poszczególne elementy ciała, wskazać je. Klasa III -opowiedzieć jak działa serce i płuca oraz do czego są nam potrzebne	Metody asymilacji wiedzy: pogadanka Metody samodzielnego dochodzenia do wiedzy: m. sytuacyjna, gry dydaktyczne (zabawa, zgadywanka)	Praca jednostkowa, zbiorowa, grupowa	Konwencjonalne: podręcznik, karty pracy, plansza dydaktyczna, lalki Techniczne – wzrokowo-słuchowe (rzutnik, komputer)	45’
2.	**Jestem bezpieczny – mogę pomagać** Rozpoznanie zagrożeń w miejscu wypadku i sposób zachowania się w tych przypadkach - wypadek w szkole, - pożar w domu. - pożar w szkole	Klasa I, II, III, SPE - jakie zagrożenia mogą pojawić się na miejscu wypadku lub pożaru - jak należy zachować się podczas pożaru szkoły zgodnie z zasadami,	Klasa I, II, III, SPE - zachować się adekwatnie do pojawiającego się zagrożenia	Metody asymilacji wiedzy: wykład informacyjny, pogadanka, Metody samodzielnego dochodzenia do wiedzy: m. sytuacyjna, gry dydaktyczne (zabawa) Metody praktyczne: ćwiczebne przedmiotowe – pozoracja alarmu	Praca jednostkowa, zbiorowa, grupowa	Konwencjonalne: podręcznik, karty pracy Techniczne: słuchowe (gwizdek), wzrokowo-słuchowe (komputer, rzutnik multimedialny)	45’

				pożarowego			
3.	**Wzywam pomoc** Zasady wzywania pomocy w przypadku zachorowania lub urazu przez telefon. Proszenie o pomoc osoby obcej na ulicy Zapamiętanie numeru alarmowego 112, co to jest pogotowie ratunkowe, straż pożarna i policja?	Klasa I, II, III, SPE -jaki jest nr alarmowy, -co należy powiedzieć, -kreślić miejsce przebywania, -poprosić osobę obcą na ulicy o pomoc -jak wygląda pojazd konkretnej służby ratowniczej czy policji.	Klasa I, II, III, SPE - wykręcić nr telefonu, wezwać pomoc adekwatnie do potrzeby, -poprosić w odpowiedniej formie osobę obcą o pomoc -Rozpoznać pojazd odpowiedniej służby.	Metody asymilacji wiedzy: wykład informacyjny, pogadanka, Metody samodzielnego dochodzenia do wiedzy: m. sytuacyjna, gry dydaktyczne (zabawa) Metody waloryzacyjne: impresyjne – pokaz Metody praktyczne: ćwiczebne przedmiotowe i produkcyjne (realizacji zadań wytwórczych)	Praca jednostkowa, zbiorowa, grupowa (w parach)	Konwencjonalne: podręcznik, karty pracy, modele telefonu, pomoce graficzne Techniczne: wzrokowo-słuchowe (komputer)	45’
4.	**Torebeczka-apteczka** Skład apteczki pierwszej pomocy.	Klasa I, II, III, SPE -co można znaleźć w apteczce szkolnej i do czego to służy	Klasa I, II, III, SPE -posługiwać się zawartością apteczki	Metody asymilacji wiedzy: wykład informacyjny Metody samodzielnego dochodzenia do wiedzy: m. sytuacyjna, gry dydaktyczne (zabawa „Oj, boli!”, zgadywanka) Metody waloryzacyjne: pokaz Metody praktyczne: m. ćwiczebne przedmiotowe	Praca zbiorowa, grupowa (w parach)	Konwencjonalne: podręcznik, karty pracy, apteczka szkolna z wyposażeniem (rękawiczki, bandaż, gaza, plaster na rolce, chusta trójkątna, plaster z opatrunkiem, nożyczki, maseczka do sztucznego oddychania, koc termiczny,	30’

						gwizdek, agrafki), zestawy bandaży i plastrów do ćwiczeń Techniczne: wzrokowo-słuchowe (rzutnik multimedialny, komputer)	
5.	**Nos – pierwsza pomoc** Pierwsza pomoc przy krwawiącym nosie	<u>Klasa I, II, III, SPE</u> -jak zdefiniować krwotok z nosa	<u>Klasa I, II, III, SPE</u> -uspokoić i posadzić poszkodowanego; -podać mu chusteczkę i kazać zacisnąć nos, -wezwać kogoś dorosłego. <u>Klasa III</u> -postąpić przy krwotoku z nosa, ucisnąć skrzydełka do przegrody, -posadzić , uspokoić poszkodowanego -zabezpieczyć się przed kontaktem z krwią poszkodowanego, -wezwać kogoś dorosłego lub jeśli po 10 minutach nadal płynie krew – wezwać pogotowie.	Metody asymilacji wiedzy: pogadanka Metody samodzielnego dochodzenia do wiedzy: m. sytuacyjna, gry dydaktyczne (zabawa) Metody waloryzacyjne: pokaz Metody praktyczne: m. ćwiczebne przedmiotowe	Praca grupowa (w parach)	Konwencjonalne: podręcznik, karty pracy, krzesło, gaza opatrunkowa, chusta trójkątna, rękawiczki jednorazowe	15’

6.	**Olaboga! – Palec, noga! – skaleczenie, zranienie** Opatrywanie ran (skaleczony palec, duży krwotok)	Klasa SPE -jak należy postępować przy skaleczeniu, -co zastosować na skaleczenie, co na ranę. -jak ułożyć poszkodowanego i uspokoić, -jak wezwać dorosłego, Klasa I, II - jak postępować przy dużym krwotoku, -jak ułożyć poszkodowanego, - jaki opatrunek zastosować w danej sytuacji i z czego go wykonać. Klasa III -Jakie rodzaje opatrunków zastosować na jakie rany, -jak zrobić opatrunek uciskowy -jak zabezpieczyć się przed kontaktem z krwią, -jak wezwać pogotowie i co mówić	Klasa SPE -postępować przy skaleczeniu i niewielkiej ranie. -zakładać plasterek z opatrunkiem, -wołać dorosłego do pomocy, -pocieszać i uspokajać poszkodowanego Klasa I, II - zastosować opatrunek znajdujący się w apteczce, Klasa III -wezwać karetkę, -użyć i nazwać opatrunki wchodzące w skład apteczki (opatrunek osobisty, codofix itp.) - użyć chusteczki, koszulki, plastra opatrunkowego, -wykonać opatrunek z własnej odzieży -zastosować opatrunek uciskowy	Metody asymilacji wiedzy: pogadanka Metody samodzielnego dochodzenia do wiedzy: m. sytuacyjna, gry dydaktyczne (zabawa) Metody waloryzacyjne: pokaz (multimedialny oraz pokaz zakładania opatrunków) Metody praktyczne: m. ćwiczebne przedmiotowe	Praca jednostkowa, zbiorowa, grupowa (w parach)	Konwencjonalne: podręcznik, karty pracy, apteczka szkolna, bandaże, plastry, opatrunki, rękawiczki jednorazowe Techniczne: wzrokowo-słuchowe (rzutnik multimedialny, komputer)	45’
7.	**Olaboga! – Palec, noga! – zwichnięcie, złamanie** Pierwsza pomoc w złamaniach i zwichnięciach.	Klasa SPE - co to jest złamanie lub zwichnięcie i jak się ono objawia. - zna zasadę nie poruszania złamaną kończyną, -sprawnie wzywa dorosłego lub potrafi opisać przez telefon służbom zaistniałą sytuację. Klasa I, II -jak zastosować unieruchomienie poprzez dowiązanie kończyny do	Klasa SPE - rozpoznać że kolega złamał ręka lub zwichnął nogę. - potrafi powiedzieć o tym co się stało komuś starszemu - potrafi pocieszać i zostać przy poszkodowanym. -poprosić, aby poszkodowany nie ruszał uszkodzoną kończyną Klasa I, II - unieruchomić nogę poprzez	Metody asymilacji wiedzy: wykład informacyjny, pogadanka Metody samodzielnego dochodzenia do wiedzy: m. sytuacyjna, gry dydaktyczne (zabawa) Metody waloryzacyjne: pokaz	Praca zbiorowa, grupowa (w parach)	Konwencjonalne: podręcznik, karty pracy, bandaże, gaza opatrunkowa, rękawiczki jednorazowe, chusty trójkątne Techniczne: wzrokowo-słuchowe (rzutnik	45’

		ciała za pomocą odzieży poszkodowanego –temblak z koszulki, Klasa III - wie jak zrobić temblak z chusty trójkątnej lub wie jak w inny sposób unieruchomić kończynę górną lub dolną, -wie, jak wzywać służby ratunkowe do zaistniałych sytuacji	obłożenie lub rękę poprzez zastosowanie temblaka z odzieży własnej poszkodowanego, Klasa III -zastosować temblak z chusty trójkątnej lub w inny sposób unieruchomić kończynę górną lub dolną poprzez związanie kończyn dolnych, - wzywać odpowiednio służby ratunkowe do zaistniałych sytuacji	Metody praktyczne: m. ćwiczebne przedmiotowe		multimedialny, komputer)	
8.	**Prąd i piorun** Pierwsza pomoc w porażeniu prądem i piorunem.	Klasa I, II, SPE -Jak się zachować podczas burzy na terenie otwartym, -jak pomóc nieprzytomnemu po porażeniu piorunem -nie podchodzić do osoby, która została porażona prądem i szybko wołać kogoś dorosłego. - że nie wolno dotykać urządzeń pod napięciem, samemu naprawiać takich urządzeń, Klasa III -jak pomóc osobie porażonej prądem. -jak zawiadomić o zdarzeniu pogotowie, dorosłych. -jak zachować się podczas burzy na jeziorze, w górach, na placu zabaw.	Klasa I, II, SPE -nie podchodzić do osoby porażonej prądem, -wzywać kogoś dorosłego, -zachować się odpowiednio podczas burzy, Klasa III - Nie podchodzić i zachować dużą ostrożność w podejrzeniu porażenia prądem. -wołać kogoś starszego aby odłączył prąd lub stwierdził, czy prąd nie płynie, jest bezpiecznie, -położyć na boku osobę nieprzytomną oddychającą. - rozpocząć RKO kiedy brak oddechu u porażonego prądem, - schronić się w pomieszczeniach lub grotach przed burzą	Metody asymilacji wiedzy: wykład informacyjny, pogadanka Metody samodzielnego dochodzenia do wiedzy: m. sytuacyjna, gry dydaktyczne (zabawa)	Praca jednostkowa, zbiorowa, grupowa (w parach)	Konwencjonalne: podręcznik, karty pracy, przykładowe urządzenie elektryczne, kabel elektryczny, fantomy do RKO rówieśników, rękawiczki jednorazowe Techniczne: wzrokowo-słuchowe (komputer, rzutnik multimedialny)	45’

			-jak najszybciej wyjść z wody podczas burzy, -zejść z metalowych , wysokich drabinek na placu zabaw.				
9.	**Oj jak szczypie! - oparzenie, odmrożenie** Pierwsza pomoc w oparzeniach termicznych i chemicznych. Odmrożenia	Klasa I, II, SPE - co to jest oparzenie. - jak się chronić przed oparzeniami, pożarem, -czemu lejemy wodę na poparzenie, - wie że nie rozbieramy poparzonego termicznie, -potrafi założyć mokry opatrunek, -jak postąpić przy oparzeniu chemicznym – polewanie wodą, -wie co to jest odmrożenie -wie, ze ogrzewamy miejsce odmrożone, a na dworze nie rozbieramy kolegi, który wpadł do przerębla, -wie, jak opisać sytuację i poprosić dorosłych o pomoc, Klasa III - zna wygląd oparzeń i wie, że nie ściągamy ubrania z kolegi, który się poparzył termicznie - wie, że najlepsza na poparzenia jest woda. - poznaje opatrunki hydrożelowe - wie że chemiczne oparzenia również polewamy wodą.	Klasa I, II, SPE - schładzać miejsce poparzone chemicznie i termicznie pod chłodną wodą -nie rozbiera poparzonego termicznie i schładza go wodą poprzez ubranie. - postępować z raną pooparzeniową zakładając mokry , czysty opatrunek, -potrafi uspokajać i ogrzewać kolegę z odmrożeniami Wie , że na sanki zabieramy grube rękawiczki, szalik i czapkę, zapasowe rękawiczki itp. -wie że samemu nie wolno wchodzić na lód, -potrafi opisać sytuację dorosłemu i poprosić o pomoc. Klasa III - potrafi zastosować opatrunki hydrożelowe - postępować z poparzonym chemicznie według standardu – uspokój, rozbierz, schładzaj, osłoń. -umie udzielić pomocy koledze z	Metody asymilacji wiedzy: wykład informacyjny, pogadanka Metody samodzielnego dochodzenia do wiedzy: m. sytuacyjna, gry dydaktyczne (zabawa) Metody waloryzacyjne: pokaz Metody praktyczne: m. ćwiczebne przedmiotowe	Praca jednostkowa, zbiorowa, grupowa (w parach)	Konwencjonalne: podręcznik, karty pracy, bandaże dziane, elastyczne, gaza opatrunkowa, opatrunek hydrożelowy, woda z kranu lub butelki, rękawiczki jednorazowe, zastawy do pozoracji ran oparzeniowych Techniczne: wzrokowo-słuchowe (rzutnik multimedialny, komputer)	45’

		-wie, ze rozbieramy skażoną odzież bezpiecznie dla ratującego z poparzonego chemicznie, - wie, jak postąpić z odmrożeniem, jakie są stopnie odmrożenia i jakie są sposoby ogrzewania odmrożonego -wie, że nie podchodzimy do pękniętego przerębla sami, -wie , jak wezwać służby do w/w zdarzeń.	odmrożeniami poprzez ogrzewanie różnymi sposobami miejsc odmrożonych. -wzywać dorosłych lub służby ratownicze do w/w zdarzeń				
10.	**Uuuch! Boli brzuch! – zatrucia** Pierwsza pomoc przy zatruciach chemią domową, substancjami niewiadomego pochodzenia, lekami i alkoholem.	<u>Klasa I, II, SPE</u> -wie, jak uspokoić kolegę i szybko wezwać pomoc przez telefon lub wezwać dorosłego -wie, czemu należy się spieszyć, <u>Klasa III</u> - jak postępować przy zatruciu według schematu: uspokój, wezwij pomoc, przepłucz usta, pij wodę, nadzoruj nieprzytomnego, -wie, że należy zabezpieczyć opakowania po chemii i oddać je załodze karetki -wie, że należy podać kilka łyków wody koledze , który napił się jakiejś substancji, poprosić go o przepłukanie ust. - jak szybko wezwać pomoc - wie, czemu należy działać szybko	<u>Klasa I, II, SPE</u> - wezwać pomoc i opisać sytuację - położyć na podłodze zatrutego kolegę i uspokajać -szybko wzywać dorosłego lub służby ratunkowe i opowiadać im dokładnie, co się dzieje <u>Klasa III</u> - postępować z zatrutym chemicznie kolegą nieprzytomnym – położyć go na boku i pilnować czy oddycha -jeśli nie oddycha rozpocząć RKO - nie pozwalać mu zasnąć -podać do przepłukania ust wodę oraz kazać wypić kilka łyków wody zatrutemu chemicznie	Metody asymilacji wiedzy: wykład informacyjny Metody samodzielnego dochodzenia do wiedzy: m. sytuacyjna, gry dydaktyczne (zabawa) Metody waloryzacyjne: pokaz Metody praktyczne: m. ćwiczebne przedmiotowe	Praca jednostkowa, zbiorowa, grupowa (w parach)	Konwencjonalne: podręcznik, karty pracy, opatrunki, model telefonu, chusta trójkątna, bandaż, rękawiczki jednorazowe	30’

11.	**Gdy ukąsi, gdy ugryzie** Co zrobić jak ukąsi cię pszczoła lub inny owad, gad, zwierzę. Jak się bronić przed atakiem psa	Klasa SPE -wie że spokojnie omijamy na ulicy samotne psy, -wie, że nie należy drażnić zwierząt -zna pozycję żółwia podczas ataku psa, Klasa I, II - wie, jak założyć opatrunek na ewentualną ranę Klasa III - wie, ze nie należy drażnić owadów ani innych zwierząt, -wie co robić przy ukąszeniu przez zwierzę (psa) według schematu -jak zachować się podczas ataku psa	Klasa SPE - rozmawiać z ukąszonym i go uspokajać -zwinąć się w kłębek i osłaniać rękoma głowę, twarz, szyję i uszy w przypadku ataku psa – przyjmować pozycję żółwia, Klasa I, II - potrafi założyć opatrunek na ranę po ugryzieniu Klasa III -zająć się raną po ukąszeniu zgodnie z zasadami - potrafi zachować się podczas ataku psa, nie drażnić go i spokojnie wycofywać	Metody asymilacji wiedzy: wykład informacyjny, pogadanka Metody samodzielnego dochodzenia do wiedzy: m. sytuacyjna Metody waloryzacyjne: pokaz Metody praktyczne: m. ćwiczebne przedmiotowe	Praca jednostkowa, zbiorowa, grupowa (w parach)	Konwencjonalne: podręcznik, karty pracy, opatrunki, bandaż, rękawiczki jednorazowe Techniczne: wzrokowo-słuchowe (rzutnik multimedialny, komputer)	15’
12.	**Pomoc poszkodowanemu – przytomność, oddychanie** Postępowanie z osobą nieprzytomną. Kontrola przytomności i oddechu. Układanie na boku (początki pozycji bocznej ustalonej – bezpiecznej), przykrywanie	Klasa SPE - jak zdefiniować pojecie nieprzytomności, - jak sprawdzić czy osoba jest przytomna -jak sprawdzić czy ktoś oddycha -że trzeba wezwać dorosłego Klasa I, II -jak i po co położyć na boczku poszkodowanego kolegę -jak udrażniać drogi oddechowe i po co. Klasa III - dlaczego można stracić przytomność.	Klasa SPE -sprawdzić przytomność poprzez poklepanie, -sprawdzić oddech u poszkodowanego. -wezwać dorosłego Klasa I, II -przywrócić drożność dróg oddechowych - ułożyć poszkodowanego w pozycji na boku (bezpiecznej lub podobnej). Klasa III - Rozpoznać stan braku przytomności i oddechu	Metody asymilacji wiedzy: wykład informacyjny, pogadanka Metody samodzielnego dochodzenia do wiedzy: m. sytuacyjna Metody waloryzacyjne: pokaz Metody praktyczne: m. ćwiczebne przedmiotowe	Praca jednostkowa, zbiorowa, grupowa (w parach)	Konwencjonalne: podręcznik, karty pracy, koce dla grupy, fantomy dzieci 2 letnich, 7,8 letnich, niemowląt, rękawiczki jednorazowe	90’

	poszkodowanego	-jak udrożnić i zbadać oddech u poszkodowanego leżącego na boku, brzuchu i plecach. - Dlaczego na boku jest bezpieczniej niż na plecach -jak położyć w pozycji bocznej ustalonej	- Prawidłowo okryć poszkodowanego własnym ubraniem, kocem itp. -prawidłowo ułożyć poszkodowanego w pozycji bocznej ustalonej, -prawidłowo wezwać pomoc (dorosły, pogotowie)				
13.	**Pomoc poszkodowanemu – zadławienie, resuscytacja** Pierwsza pomoc przy zadławieniu. Demonstracja Resuscytacji Krążeniowo – oddechowej na fantomie dziecka – rówieśnika. Jak to się robi i po co	Klasa SPE - Co to jest zadławienie i jak ono może wyglądać. - wie jak i dlaczego należy uderzać w plecy, -co robić ogólnie, jak osoba nie oddycha, -dlaczego trzeba naciskać na klatkę piersiową nieoddychająca osobę, -jak szybko opowiedzieć o tym dorosłym. Klasa I, II -jak i po co uderzać w plecy i uciskać na nadbrzusze. - wie po co i jak się wykonuje RKO na koledze (rówieśniku) i jak można to robić. Klasa III -jaki jest schemat RKO u dorosłych, rówieśników i niemowląt. -co zrobić kiedy dławi się rówieśnik i młodszy brat. -co zrobić jak dławiący się straci	Klasa SPE - pomóc koledze dławiącemu się zupą na stołówce szkolnej - zastosować manewr klepania w plecy. -nawiązać kontakt z nieprzytomnym oraz próbować udrożnić górne drogi oddechowe, -naciskać na klatkę piersiową (przeprowadzić sam masaż serca u osoby, która nie oddycha), -wołać dorosłych i prawidłowo opisać im sytuację. Klasa I, II - zastosować manewr uciśnięć na nadbrzusze na przemian z uderzeniami w plecy na rówieśniku ewentualnie na młodszym bracie. -podjąć próbę przeprowadzenia resuscytacji rówieśnika lub dziecka młodszego (na fantomie dziecka – rówieśnika lub młodszego – tylko dla chętnych w miarę możliwości	Metody asymilacji wiedzy: wykład informacyjny, pogadanka Metody samodzielnego dochodzenia do wiedzy: m. sytuacyjna Metody waloryzacyjne: pokaz Metody praktyczne: m. ćwiczebne przedmiotowe	Praca jednostkowa, zbiorowa,	Konwencjonalne: podręcznik, karty pracy, koce, fantomy dzieci i niemowląt, maseczki do sztucznego oddychania, rękawiczki jednorazowe Techniczne: wzrokowo-słuchowe (komputer i rzutnik multimedialny)	90’

		przytomność, -jak prawidłowo opisać sytuację wzywając pogotowie lub dorosłego.	fizycznych dzieci z danej grupy wiekowej i decyzji nauczyciela). Klasa III -prawidłowo zastosować schemat działań ratowniczych przy zadławieniu rówieśnika, dziecka młodszego – przytomnych jak i nieprzytomnych. -przeprowadzić prawidłowo RKO na rówieśniku oraz na niemowlaku.				
14.	**Już jestem Młodszym Ratownikiem Szkolnym** Egzamin sprawdzający w postaci małej zabawy pozoracyjnej – zabawa dla zespołu 2 dzieci. Uzyskanie tytułu Młodszego Ratownika Szkolnego, wręczenie dyplomu	- Co robić w danej upozorowanej sytuacji	- stosować zabiegi pierwszej pomocy adekwatne do możliwości dziecka, poziomu nauczania i danej sytuacji	Metody samodzielnego dochodzenia do wiedzy: m. sytuacyjna Metody praktyczne: m. ćwiczebne przedmiotowe	Praca grupowa (w parach)	Konwencjonalne: podręcznik, karty pracy, koc, koc termiczny (folia „życia”), apteczka szkolna, krzesełko, pomoce graficzne (Dyplomy młodszego ratownika szkolnego)	90’

OSIĄGNIĘCIA UCZNIA

Zgodnie z założeniem zróżnicowania programu ze względu na możliwości i poziom rozwoju percepcyjno-motorycznego poszczególnych uczniów klas I-III (zwłaszcza biorąc pod uwagę możliwości i poziom ogólnego rozwoju uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi), osiągnięcia uczniów po zrealizowaniu cyklu zajęć przedstawiliśmy w podziale na 3 części:

- osiągnięcia uczniów ze specjalnymi potrzebami po zrealizowaniu programu (bez .względu na to, w której klasie program był realizowany) – treści I°,
- osiągnięcia uczniów bez specjalnych potrzeb edukacyjnych po zrealizowaniu programu w klasie I lub II – treści II°,
- osiągnięcia uczniów bez specjalnych potrzeb edukacyjnych po zrealizowaniu programu w klasie III – treści III°

Niektóre treści są wspólne dla wszystkich 3 grup edukacyjnych, gdyż treści proponowane w takich blokach są treściami podstawowymi dla udzielania pierwszej pomocy, jednocześnie są to proste czynności do wykonania przez wszystkie dzieci, niezależnie od wieku i specjalnych potrzeb edukacyjnych.

Tabela 2: Osiągnięcia uczniów po zrealizowaniu *Programu nauczania ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – klasy I-III*:

L.p.	Zakres treści	Uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	Uczeń bez specjalnych potrzeb edukacyjnych	
			osiągnięcia ucznia po zrealizowaniu programu w klasie I lub II	**osiągnięcia ucznia po zrealizowaniu programu w klasie III**
1.	**Będę Młodszym Ratownikiem Szkolnym**	- potrafi wymienić cechy Młodszego Ratownika Szkolnego i wskazać co najmniej trzy różne sytuacje trudne, w których Młodszy Ratownik Szkolny powinien umieć przyjść z pomocą - potrafi wyjaśnić co to jest „pierwsza pomoc" - zachęcić innych do nauki pierwszej pomocy - nazwać części ciała: ręka, noga, głowa	- potrafi wymienić cechy Młodszego Ratownika Szkolnego i wskazać co najmniej trzy różne sytuacje trudne, w których w których Młodszy Ratownik Szkolny powinien umieć przyjść z pomocą - potrafi wyjaśnić co to jest „pierwsza pomoc" - zachęcić innych do nauki pierwszej pomocy - nazwać części ciała (ręka, noga, głowa, dłoń, serce) i niektóre czynności fizjologiczne (oddychanie)	potrafi wymienić cechy Młodszego Ratownika Szkolnego i wskazać co najmniej trzy różne sytuacje trudne, w których Młodszy Ratownik Szkolny powinien umieć przyjść z pomocą - potrafi wyjaśnić co to jest „pierwsza pomoc" - zachęcić innych do nauki pierwszej pomocy - nazwać części ciała: ręka, noga, głowa, szyja, dłoń, płuca, serce, żołądek - wskazać gdzie się znajduje serce, płuca, opowiedzieć jak działają, jaką spełniają funkcję

2.	**Jestem bezpieczny – mogę pomagać**	- potrafi wymienić zagrożenia mogące pojawić się w miejscu wypadku lub pożaru - umie powiedzieć (pokazać) jak należy zachowywać się w czasie pożaru w szkole, w domu	- potrafi wymienić zagrożenia mogące pojawić się w miejscu wypadku lub pożaru - umie powiedzieć (pokazać) jak należy zachowywać się w czasie pożaru w szkole, w domu	- potrafi wymienić zagrożenia mogące pojawić się w miejscu wypadku lub pożaru - umie powiedzieć (pokazać) jak należy zachowywać się w czasie pożaru w szkole, w domu
3.	**Wzywam pomoc**	- umie rozpoznać zagrożenia, które mogą pojawić się w miejscu wypadku lub pożaru - umie zachować się zgodnie z zasadami w czasie pożaru w szkole lub w domu	umie rozpoznać zagrożenia, które mogą pojawić się w miejscu wypadku lub pożaru - umie zachować się zgodnie z zasadami w czasie pożaru w szkole lub w domu	umie rozpoznać zagrożenia, które mogą pojawić się w miejscu wypadku lub pożaru - umie zachować się zgodnie z zasadami w czasie pożaru w szkole lub w domu
4.	**Torebeczka-apteczka**	- potrafi nazwać rzeczy, które może znaleźć w apteczce -umie wskazać przeznaczenie każdej z rzeczy znajdującej się w apteczce -potrafi poprawnie posłużyć się rzeczami z apteczki	- potrafi nazwać rzeczy, które może znaleźć w apteczce -umie wskazać przeznaczenie każdej z rzeczy znajdującej się w apteczce -potrafi poprawnie posłużyć się rzeczami z apteczki	- potrafi nazwać rzeczy, które może znaleźć w apteczce -umie wskazać przeznaczenie każdej z rzeczy znajdującej się w apteczce -potrafi poprawnie posłużyć się rzeczami z apteczki
5.	**Nos – pierwsza pomoc**	-potrafi powiedzieć po czym można rozpoznać krwotok z nosa -umie posadzić i uspokoić poszkodowanego -umie podać chusteczkę i zacisnąć nos -umie wezwać dorosłego -wie, że jeśli to możliwe trzeba założyć rękawiczki	-potrafi powiedzieć po czym można rozpoznać krwotok z nosa -umie posadzić i uspokoić poszkodowanego -umie podać chusteczkę i zacisnąć nos -umie wezwać dorosłego -wie, że jeśli to możliwe trzeba założyć rękawiczki	-potrafi powiedzieć po czym można rozpoznać krwotok z nosa -umie posadzić i uspokoić poszkodowanego -umie podać chusteczkę i zacisnąć nos -umie wezwać dorosłego -umie zabezpieczyć się przed kontaktem z krwią poszkodowanego

				-gdy po 10 minutach nadal płynie krew umie wezwać pogotowie
6.	**Olaboga! – Palec, noga! – skaleczenie, zranienie**	-umie powiedzieć i pokazać jak należy postąpić przy skaleczeniu i niewielkiej ranie, -wie, że różnie postępuje się w przypadku skaleczenia i rany i potrafi powiedzieć na czym polega różnica -umie poprawnie zakładać plaster z opatrunkiem -umie poprawnie ułożyć poszkodowanego, pocieszać i uspokoić -umie wezwać dorosłego	-umie powiedzieć i pokazać jak należy postąpić przy skaleczeniu i niewielkiej ranie, -wie jak postąpić przy dużym krwotoku -wie, że różnie postępuje się w przypadku skaleczenia i rany i potrafi powiedzieć na czym polega różnica -umie poprawnie ułożyć poszkodowanego, pocieszać i uspokoić -umie wezwać dorosłego -umie poprawnie stosować różne opatrunki i wie z czego może je wykonać	-wie jak należy postąpić przy skaleczeniu i niewielkiej ranie -wie jak postąpić przy dużym krwotoku -wie, że różnie postępuje się w przypadku skaleczenia i rany i potrafi powiedzieć na czym polega różnica -umie poprawnie ułożyć poszkodowanego, pocieszać i uspokoić -umie wezwać dorosłego -umie poprawnie nazwać i zastosować różne opatrunki na różne rany i wie z czego może je wykonać ((opatrunek osobisty, codofix itp.) -umie zrobić opatrunek uciskowy, użyć chusteczki, plastra opatrunkowego, czy wykonać opatrunek z własnej odzieży -potrafi wezwać pogotowie i odpowiednio poinformować o zaistniałej sytuacji

7.	**Olaboga! – Palec, noga! – zwichnięcie, złamanie**	-wie co to jest złamanie, a co zwichnięcie i umie je rozpoznać -wie, że nie można poruszać kończyną -potrafi poprosić kolegę by nie ruszał kończyną -umie wezwać dorosłego na pomoc -umie zadzwonić po pomoc i opisać co się stało -potrafi pocieszyć	wie co to jest złamanie, a co zwichnięcie i umie je rozpoznać -wie, że nie można poruszać kończyną -potrafi poprosić kolegę by nie ruszał kończyną -umie wezwać dorosłego na pomoc -umie zadzwonić po pomoc i opisać co się stało -potrafi pocieszyć -wie jak unieruchomić kończynę przez dowiązanie do ciała i umie to zrobić -umie unieruchomić kończynę za pomocą chusty trójkątnej -umie unieruchomić nogę przez obłożenie lub rękę poprzez zastosowanie temblaka z odzieży	wie co to jest złamanie, a co zwichnięcie i umie je rozpoznać -wie, że nie można poruszać kończyną -potrafi poprosić kolegę by nie ruszał kończyną -umie wezwać dorosłego na pomoc -umie zadzwonić po pomoc i opisać co się stało -potrafi pocieszyć -wie jak unieruchomić kończynę przez dowiązanie do ciała i umie to zrobić -umie unieruchomić nogę przez obłożenie lub rękę poprzez zastosowanie temblaka z odzieży -umie unieruchomić kończynę za pomocą chusty trójkątnej oraz poprzez związanie kończyn dolnych

8.	**Prąd i piorun**	-wie jak się zachować na terenie otwartym w czasie burzy i umie to poprawnie zrobić -wie jak pomóc nieprzytomnemu po porażeniu piorunem -wie, że nie należy podchodzić do osoby porażonej prądem i szybko wołać kogoś dorosłego -wie, że nie wolno dotykać urządzeń pod napięciem, a tym bardziej samemu ich naprawiać	-wie jak się zachować w czasie burzy na terenie otwartym, na jeziorze, w górach, na placu zabaw i umie to poprawnie zrobić -wie jak pomóc nieprzytomnemu po porażeniu piorunem -wie, że nie należy podchodzić do osoby porażonej prądem i szybko wołać kogoś dorosłego -wie, że nie wolno dotykać urządzeń pod napięciem, a tym bardziej samemu ich naprawiać -wie jak zawiadomić pogotowie	-wie jak się zachować w czasie burzy na terenie otwartym, na jeziorze, w górach, na placu zabaw i umie to poprawnie zrobić -wie jak pomóc nieprzytomnemu po porażeniu piorunem -wie, że nie należy podchodzić do osoby porażonej prądem i szybko wołać kogoś dorosłego -wie, że nie wolno dotykać urządzeń pod napięciem, a tym bardziej samemu ich naprawiać -wie jak zawiadomić pogotowie -umie poprosić dorosłego o odłączenie prądu lub stwierdzenie czy prąd nie płynie -potrafi rozpocząć resuscytację krążeniowo-oddechową kiedy brak oddechu u porażonego prądem
9.	**Oj jak szczypie! - oparzenie, odmrożenie**	-wie co to jest oparzenie i jak się chronić przed oparzeniem, pożarem -wie dlaczego oparzone termicznie lub chemicznie miejsce polewa się wodą i umie to robić -wie, że nie wolno rozebrać poparzonego	-wie co to jest oparzenie i jak się chronić przed oparzeniem, pożarem -wie dlaczego oparzone termicznie lub chemicznie miejsce polewa się wodą i umie to robić -wie, że nie wolno rozebrać poparzonego	-wie co to jest oparzenie i jak się chronić przed oparzeniem, pożarem, odmrożeniem -wie dlaczego oparzone termicznie lub chemicznie miejsce polewa się wodą i umie to robić -wie, że nie wolno rozebrać poparzonego

		termicznie -potrafi założyć mokry opatrunek -wie co to jest odmrożenie i umie ogrzewać odmrożone miejsce -wie jak prosić o pomoc dorosłego	termicznie -potrafi założyć mokry opatrunek -wie co to jest odmrożenie i umie ogrzewać odmrożone miejsce -wie jak prosić o pomoc dorosłego	termicznie -potrafi założyć mokry opatrunek -wie co to jest odmrożenie i umie ogrzewać odmrożone miejsce -wie jak prosić o pomoc dorosłego -potrafi zastosować opatrunki hydrożelowe
10.	**Uuuch! Boli brzuch! – zatrucia**	-wie jak uspokoić kolegę -wie że trzeba szybko wezwać pomoc przez telefon lub wezwać dorosłego - i umie to poprawnie zrobić -umie położyć zatrutego na podłogę i nie dawać mu zasnąć	-wie jak uspokoić kolegę lecz nie pozwalać mu zasnąć -wie, że trzeba szybko wzywać dorosłego i umie to poprawnie zrobić -umie położyć zatrutego na podłogę w pozycji na boku -umie opowiedzieć dokładnie dorosłemu (służbom ratunkowym) lub przez telefon co się dzieje	-wie jak uspokoić kolegę -wie, że trzeba szybko wzywać dorosłego i umie to poprawnie zrobić -umie położyć zatrutego na podłogę w pozycji na boku -umie postępować przy zatruciu według schematu: uspokój, wezwij pomoc, każ przepłukać usta, podawaj do picia wodę, nadzoruj nieprzytomnego, -umie opowiedzieć dokładnie dorosłemu (służbom ratunkowym) lub przez telefon co się dzieje -wie, ż trzeba zabezpieczyć opakowania po chemii i oddać je załodze karetki -jeśli zatruty nie oddycha umie rozpocząć resuscytację krążeniowo-oddechową

11.	**Gdy ukąsi, gdy ugryzie**	-wie, że spokojnie omijamy na ulicy samotne psy -wie, że nie należy drażnić zwierząt -umie przyjąć pozycję żółwia podczas ewentualnego ataku psa -umie uspokajać ukąszonego lub pogryzionego -wie jak założyć opatrunek na ewentualną ranę	-wie, że spokojnie omijamy na ulicy samotne psy -wie, że nie należy drażnić zwierząt -umie przyjąć pozycję żółwia podczas ewentualnego ataku psa -umie uspokajać ukąszonego lub pogryzionego -potrafi założyć opatrunek na ranę	-wie, że spokojnie omijamy na ulicy samotne psy -wie, że nie należy drażnić zwierząt -umie przyjąć pozycję żółwia podczas ewentualnego ataku psa -umie uspokajać ukąszonego lub pogryzionego -wie co robić po ukąszeniu przez zwierzę. ugryzieniu przez psa i umie zająć się raną zgodnie z zasadami
12.	**Pomoc poszkodowanemu – oddychanie, przytomność**	-wie po czym poznać, że ktoś jest nieprzytomny i umie to sprawdzić -umie sprawdzić czy osoba oddycha -umie wezwać dorosłego i powiedzieć co się stało	-wie po czym poznać, że ktoś jest nieprzytomny i umie to sprawdzić -umie sprawdzić czy osoba oddycha -umie wezwać dorosłego i powiedzieć co się stało -wie jak i po co kładzie się poszkodowanego na boku i potrafi to zrobić (w pozycji bezpiecznej lub podobnej) -umie udrożnić drogi oddechowe	-zna najczęstsze przyczyny utraty przytomności -wie po czym poznać, że ktoś jest nieprzytomny i umie to sprawdzić -umie sprawdzić czy osoba oddycha -umie wezwać dorosłego i powiedzieć co się stało -wie jak i po co kładzie się poszkodowanego na boku i potrafi to zrobić (w pozycji bezpiecznej lub podobnej) -umie udrożnić drogi oddechowe u osoby leżącej na boku, na brzuchu lub plecach

				-prawidłowo okryć poszkodowanego własnym ubraniem, kocem
13.	**Pomoc poszkodowanemu – zadławienie, resuscytacja**	-wie co to jest zadławienie i jak może wyglądać -umie pomóc koledze dławiącemu się np. zupą na stołówce -potrafi próbować nawiązać kontakt z nieprzytomnym i próbować udrożnić drogi oddechowe -wie dlaczego należy klepać w plecy i umie to prawidłowo zrobić -wie co należy zrobić gdy osoba nie oddycha -umie szybko powiadomić dorosłych -umie przeprowadzić sam masaż serca u osoby, która nie oddycha	-wie co to jest zadławienie i jak może wyglądać -umie pomóc koledze dławiącemu się np. zupą na stołówce -potrafi próbować nawiązać kontakt z nieprzytomnym i próbować udrożnić drogi oddechowe -wie dlaczego należy klepać w plecy i umie to prawidłowo zrobić -wie co należy zrobić gdy osoba nie oddycha -umie szybko powiadomić dorosłych -wie co to jest resuscytacja krążeniowo-oddechową i po co się ją stosuje -umie przeprowadzić resuscytację krążeniowo-oddechową na rówieśniku -umie zastosować manewr uciśnięć na nadbrzusze na przemian z uderzeniami w plecy na rówieśniku (i ewentualnie na młodszym rodzeństwie) -jeśli ćwiczenia tego rodzaju były	-wie co to jest zadławienie i jak może wyglądać -umie pomóc koledze dławiącemu się np. zupą na stołówce -wie co zrobić kiedy dławi się młodszy brat -wie co zrobić gdy dławiący się straci przytomność -potrafi próbować nawiązać kontakt z nieprzytomnym i próbować udrożnić drogi oddechowe -wie dlaczego należy klepać w plecy i umie to prawidłowo zrobić -wie co należy zrobić gdy osoba nie oddycha -umie szybko powiadomić dorosłych i prawidłowo opisać sytuację -umie przeprowadzić resuscytację krążeniowo-oddechową na rówieśniku i niemowlaku -umie prawidłowo zastosować schemat działań ratowniczych przy zadławieniu

			przeprowadzane umie rozpocząć resuscytację krążeniowo-oddechową rówieśnika (lub młodszego dziecka) – na fantomie dziecka	rówieśnika, dziecka młodszego – przytomnych jak i nieprzytomnych.
14.	**Już jestem Młodszym Ratownikiem Szkolnym**	Zabawy podsumowujące nabyte umiejętności dzieci – w zależności od charakterystyki dzieci i decyzji nauczyciela w formie „egzaminu" lub nie, po czym uroczyste wręczenie dyplomów Młodszego Ratownika Szkolnego.	Zabawy podsumowujące nabyte umiejętności dzieci – w zależności od charakterystyki dzieci i decyzji nauczyciela w formie „egzaminu" lub nie, po czym uroczyste wręczenie dyplomów Młodszego Ratownika Szkolnego.	Zabawy podsumowujące nabyte umiejętności dzieci w formie „egzaminu" po czym uroczyste wręczenie dyplomów Młodszego Ratownika Szkolnego.

PROCEDURY OSIĄGANIA CELU

Realizacja zajęć w oparciu o *Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych – klasy I-III* ma umożliwić poznanie i przyswojenie przez najmłodszych uczniów podstawowych zasad i sposobów postępowania w sytuacjach zagrażających zdrowiu lub życiu. Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności dzieci w tej dziedzinie wymaga zastosowania metod wyzwalających różne rodzaje aktywności i pracę w różnych formach organizacyjnych aktywności uczniów.

Podstawowymi metodami nauczania-uczenia się stosowanymi w pracy według niniejszego programu są: wykład informacyjny i pogadanka (z grupy metod asymilacji wiedzy), metoda sytuacyjna i gry dydaktyczne (z grupy metod samodzielnego dochodzenia do wiedzy), metody impresyjne (z grupy metod waloryzacyjnych) oraz metody ćwiczebne (z grupy metod praktycznych). Jeśli chodzi o formy organizacyjne aktywności uczniów, przeważnie dzieci pracują w grupach (najczęściej w parach), a z godnie z teorią wielostronnego kształcenia aktywność dzieci ukierunkowywana jest przemiennie na przyswajanie, odkrywanie, przeżywanie i działanie.

Wysoką jakość przekazywanej dzieciom wiedzy oraz odpowiadający potrzebom i możliwościom poszczególnych uczniów (zwłaszcza uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych) zakres i sposób jej przekazu ma zapewnić osoba prowadząca zajęcia. W założeniach programu tą osobą powinien być znany dzieciom i znający dzieci nauczyciel posiadający uprawnienia do nauczania pierwszej pomocy zgodne z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 sierpnia 2009.

Podczas realizacji zadań wynikających z *Programu nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – kl I-III* wykorzystane zostaną różnorodne środki dydaktyczne (konwencjonalne i techniczne) pozwalające na efektywny, bliski dzieciom, a przede wszystkim praktyczny charakter nabywanej wiedzy i umiejętności. Do środków konwencjonalnych należą przede wszystkim wszelkie materiały, przybory i przedmioty wykorzystywane w realnych sytuacjach niesienia pierwszej pomocy (bandaże, opatrunki, chusty trójkątne, plastry na rolce i z opatrunkiem, rękawiczki jednorazowe, gaza opatrunkowa, koce i koce termiczne itp.), jak i modele służące pozorowaniu akcji ratowniczej (fantomy do ćwiczeń resuscytacji krążeniowo-oddechowej). Do środków technicznych zaś przede wszystkim środki wzrokowo-słuchowe i wzrokowe jak rzutnik multimedialny oraz komputer.

Prezentowany *Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – klasy I-III* jest jednym z serii programów przygotowanych do wykorzystania na różnych etapach edukacyjnych, od pierwszego

etapu edukacyjnego począwszy, aż na etapie edukacji ponadgimnazjalnej skończywszy. Program powinien być wykorzystywany łącznie z towarzyszącymi mu m.in. przewodnikiem metodycznym wraz z wykazem literatury dla nauczyciela oraz podręcznikiem i kartami pracy dla ucznia i zestawy pomocy dydaktycznych.

OCENIANIE OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW:

W toku prowadzenia zajęć według *Programu nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – klasy I-III* przewiduje się diagnostyczną, formatywną oraz sumatywną ewaluację osiągnięć uczniów. Ewaluacja diagnostyczna zostanie przeprowadzona na początku realizacji zajęć. Proces ewaluacji formatywnej będzie prowadzony w trakcie realizacji *Programu…* poprzez systematyczne, bieżące sprawdzanie (upewnianie się co do wyników kształcenia) oraz ocenianie słowne. Ewaluacja sumatywna zaś będzie miała miejsce w czasie ostatnich zajęć, które zakończą się wręczeniem uczniom uczestniczącym w zajęciach dyplomów Młodszego Ratownika Szkolnego.

Ewaluacja diagnostyczna pozwoli na ocenę aktualnego poziomu wiedzy uczniów z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, co pomoże w podjęciu decyzji co do zakresu treści zajęć prowadzonych z ich udziałem oraz posłuży ocenie efektywności zajęć po ich zakończeniu.

Bieżące sprawdzanie i ocena osiągnięć uczniów w czasie zajęć według *Programu…* będą służyły:

- przekazywaniu informacji zwrotnej uczniom o poprawności rozumienia określonych sytuacji oraz stopnia zgodności podejmowanych przez nich działań z określonymi procedurami
- wzmacnianiu poczucia własnej wartości uczniów, podkreślaniu ich wyjątkowego charakteru pozwalającego na niesienie pomocy innym, czy zdolność do racjonalnego zachowania w trudnych sytuacjach.

Oprócz zadań doraźnych bieżące sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów będzie służyło prognozowaniu i w miarę potrzeby dostosowywaniu przebiegu kolejnych zajęć do indywidualnych możliwości i potrzeb poszczególnych dzieci wykraczającym poza ramy takiego dostosowywania zarysowane w niniejszym programie. Tylko nauczyciele, którzy dobrze znają każdego z uczniów uczestniczącego w zajęciach, są w pełni kompetentni do dokonywania zmian w tym zakresie w taki sposób, który

uwzględnia indywidualne, specjalne potrzeby uczniów, jak i umożliwia zrealizowanie co najmniej podstawowego zakresu treści.

Celem oceny końcowej będzie podsumowanie osiągnięć poczynionych przez dzieci w czasie realizacji *Programu…* , czego wyrazem będą dyplomy nadające uczniom tytuł Młodszego Ratownika Szkolnego. Dzieci, które ukończą szkolenie w zakresie treści przeznaczonych do przyswojenia przez uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi otrzymają dyplomy Młodszego Ratownika Szkolnego I°, uczniowie, którzy opanują treści z poziomu I/II klasy – dyplom Młodszego Ratownika Szkolnego II°, a uczniowie, którzy odbędą szkolenie w zakresie treści dla klasy III – dyplom Młodszego ratownika Szkolnego III°.

WARUNKI WDROŻENIA PROGRAMU:

Praca z uczniami według *Programu nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej…* zakłada konieczność spełnienia określonych warunków, które muszą być spełnione, aby program mógł być pozytywnie odbierany przez dzieci i mógł być skuteczny.

Pierwszym warunkiem jest osiągnięcie niezbędnej dojrzałości biologicznej, psychicznej oraz emocjonalnej (emocjonalno-społecznej), przez dzieci, które mają wziąć udział w zajęciach z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej.

Pomocne w podjęciu decyzji co do uczestnictwa konkretnego ucznia w zajęciach z zakresu pierwszej pomocy może być spotkanie z dziećmi (i/lub) rodzicami, w czasie którego zostaną omówione sposoby wprowadzenia uczniów w treści związane z udzielaniem pierwszej pomocy przedmedycznej oraz metody psychologicznego wspierania dzieci w sytuacjach traumatycznych (uraz, wypadek itp.). Szczegółowe informacje na ten temat zostaną zawarte w przewodniku metodycznym do zajęć prowadzonych według niniejszego programu. Jednakże, w uzasadnionych przypadkach, po podjęciu takiej decyzji przez rodziców, niektórzy uczniowie mogą nie wziąć udziału w zajęciach z tego zakresu.

Drugim warunkiem koniecznym jest odpowiednie przygotowanie nauczycieli mających prowadzić zajęcia według *Programu nauczania pierwszej pomocy uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – klasy I-III.* Za spełnienie tego warunku uznaje się przygotowanie nauczycieli zgodne z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 sierpnia 2009r. oraz wyróżniające go cechy osobowości (empatia i zrozumienie indywidualnych potrzeb i możliwości uczniów, własna odporność psychiczna na sytuacje trudne, umiejętność radzenia sobie ze stresem, optymizm, pogoda ducha).

Trzecim warunkiem jest odpowiednie wyposażenie szkoły w środki dydaktyczne niezbędne do prawidłowej realizacji niniejszego programu. Do środków tych należą wymienione wcześniej w programie środki dydaktyczne (konwencjonalne i techniczne), w ilości proporcjonalnej do liczby dzieci uczestniczących w zajęciach.